

VAI TRÒ CỦA TỈNH QUẢNG TRỊ ĐỐI VỚI VIỆC XÂY DỰNG VÀ PHÁT TRIỂN HÀNH LANG KINH TẾ ĐÔNG - TÂY (EWEC)

LÊ HỮU PHÚC*

Như chúng ta đã biết, Hành lang kinh tế Đông - Tây (EWEC) có tổng chiều dài 1.450 km đi qua 19 tỉnh, thành phố của lãnh thổ 4 nước trong khu vực Đông Nam Á (Mianma - Thái Lan - Lào và Việt Nam). Ở Việt Nam, EWEC bắt đầu từ cửa khẩu quốc tế Lao Bảo, tỉnh Quảng Trị chạy dọc theo đường 9, kết nối với Quốc lộ 1A ở Đông Hà, vào đến Đà Nẵng. Hội nghị Bộ trưởng Công thương 3 nước Lào - Việt Nam - Thái Lan (tổ chức vào tháng 12/2007 tại Savannakhet) khẳng định rằng EWEC là một trong những thành tựu lớn nhất của Chương trình Hợp tác Tiểu vùng Mê Công mở rộng (GMS). Đây là Hành lang nhận được sự ưu tiên hàng đầu của các nước liên quan bao gồm Việt Nam, Lào, Thái Lan và Mianma và được sự quan tâm, hỗ trợ lớn về tài chính của Ngân hàng Phát triển Châu Á (ADB), cũng như các Cơ quan phát triển và các tổ chức tài chính - tín dụng quốc tế.

Đặc điểm chung của các địa phương nằm trên EWEC là có nền kinh tế phát triển chậm, không đồng đều, tỷ lệ đói nghèo còn cao, mật độ dân số thấp, nông nghiệp là chủ yếu. Do đó, *sự ra đời của EWEC là rất cần thiết, là sợi dây liên kết, thúc đẩy phát triển kinh tế, giao lưu văn hoá xã hội giữa các quốc gia và các địa phương.* Đây là cơ hội cho các quốc gia tiếp cận tốt hơn các nguồn tài nguyên khoáng sản, hải sản và năng lượng phục vụ cho các ngành sản xuất và chế biến; phát triển hệ thống cơ sở hạ tầng, đẩy nhanh tốc độ đô thị hóa cho các thành phố, thị trấn nhỏ dọc hành lang, phát triển thương mại xuyên biên giới, thu hút đầu tư tại chỗ, khu vực và thế giới; phát triển các hoạt động kinh tế mới qua đó hình thành các khu vực kinh tế xuyên quốc gia; tạo điều kiện cho luồng hàng hoá của các nước GMS thâm nhập vào các thị trường đầy tiềm năng của các nước thuộc khu vực Nam Á và Tây Á.

* TS. Lê Hữu Phúc, Ủy viên TW Đảng, Phó Bí thư Tỉnh ủy, Chủ tịch UBND tỉnh Quảng Trị

Quảng Trị nằm ở Miền Trung Việt Nam, là giao điểm của các huyết mạch giao thông quan trọng: Quốc lộ 9, Hành lang kinh tế Đông - Tây nối Quốc lộ 1A, đường sắt Bắc Nam, đường Hồ Chí Minh với các cảng biển Miền Trung như: Cửa Việt, Chân Mây, Đà Nẵng... tạo điều kiện hết sức thuận lợi để mở rộng giao thương, phát triển kinh tế, thương mại và văn hóa xã hội. Với vị trí là tỉnh "đầu cầu" của Việt Nam trên EWEC, từ rất sớm (1998) tỉnh Quảng Trị đã chủ động tham gia chương trình hợp tác phát triển hành lang này. Tỉnh đã ban hành nhiều Nghị quyết về phát triển KT, XH gắn với EWEC, trong đó có Nghị quyết về đẩy mạnh đầu tư, khai thác tiềm năng, lợi thế Hành lang kinh tế Đông - Tây đến 2010, có tynch đến năm 2015. Quảng Trị đã tập trung xây dựng *Khu Kinh tế - thương mại đặc biệt Lao Bảo* để khai thác tiềm năng lợi thế về kinh tế - thương mại của các nước nằm trên EWEC, tạo cơ hội để hội nhập và phát triển. Đây là một mô hình khu kinh tế rất mới, có đặc điểm tính chất như một "Khu thương mại tự do". Cho đến nay, đã thu hút được 40 dự án đầu tư vào khu vực với tổng vốn đăng ký gần 2.100 tỷ đồng (khoảng 131 triệu USD), trong đó: 08 dự án đầu tư FDI (100% vốn nước ngoài) 36 triệu USD. Có thể nói, từ một vùng đồi núi hoang sơ thuộc địa bàn kinh tế - xã hội đặc biệt khó khăn, nay Lao Bảo đã mang dáng dấp của một đô thị và hy vọng rằng sau 10 - 15 năm tới, Lao Bảo sẽ trở thành một thành phố trẻ ở Miền Tây Quảng Trị

theo quy hoạch. Song song với quá trình xây dựng Khu KT-TM đặc biệt Lao Bảo, Quảng Trị đã hình thành nên Khu công nghiệp Nam Đông Hà với diện tích 136 ha, đến nay đã cơ bản hoàn thành hệ thống cơ sở hạ tầng giai đoạn I, thu hút 05 dự án đầu tư với tổng vốn đăng ký đầu tư trên 891 tỷ đồng (tương đương 55 triệu USD), đồng thời đang triển khai xây dựng Khu Công nghiệp Quán Ngang... Bên cạnh đó, tỉnh Quảng Trị cũng đã quan tâm đầu tư xây dựng cơ sở hạ tầng, cơ sở vật chất kỹ thuật, hình thành nên chuỗi đô thị dọc theo EWEC và các vùng phụ cận như: Nhà ga cửa khẩu Quốc tế Lao Bảo với kiến trúc đẹp, khang trang gắn với việc xây dựng Khu Công Thương mại Dịch vụ tại thị trấn Lao Bảo, tạo đầu mối cho du khách nước ngoài khi đặt chân đến Việt Nam, đồng thời quy hoạch và triển khai xây dựng thị trấn Đak Rông, thị trấn Cam Lộ, Ái Tử, Diên Sanh, thị xã Đông Hà và một số cụm điểm dịch vụ tổng hợp trên tuyến EWEC. Nói đến EWEC và du lịch biển, không thể không nhấn mạnh về đặc điểm cư dân phía Tây (Đông Bắc Thái Lan - Lào) do chịu ảnh hưởng về địa hình cao, thời tiết khô nóng, sẽ theo các Tour du lịch trên EWEC về với du lịch biển phía Đông. Như chúng ta biết, ngày 20/12/2006, cầu Hữu Nghị II (Mukdahan - Savannakhet) bắc qua sông Mê Công đã được khánh thành, đánh dấu sự khơi thông của EWEC. Sau sự kiện ấy, mặc dù thủ tục chưa thật sự thông suốt nhưng lượng du khách theo EWEC qua

cửa khẩu Quốc tế Lao Bảo vào Việt Nam đã tăng lên đáng kể. Trong năm 2007, lượng khách qua cửa khẩu quốc tế Lao Bảo là 404.500 người (gấp đôi năm 2006), chủ yếu là khách Thái Lan. Hy vọng rằng, chỉ với khoảng cách 240 km từ cầu Hữu Nghị II đến Lao Bảo và chỉ hơn 300 km đến với các bãi biển của Miền Trung Việt Nam, lượng du khách của Thái Lan và khách du lịch các nước đến Thái Lan đi bằng đường bộ qua cửa khẩu Quốc tế Lao Bảo vào Việt Nam sẽ gia tăng mạnh hơn. Vì vậy, Quảng Trị đã tiến hành lập quy hoạch 02 Khu du lịch biển là Cửa Việt và Cửa Tùng. Đến nay đã thu hút và triển khai thủ tục đầu tư cho 26 dự án có tổng diện tích 556 ha với trên 3.300 tỷ đồng (tương đương 200 triệu USD) vốn đăng ký đầu tư, trong đó có 12 dự án đã và đang xây dựng với tổng số vốn đầu tư gần 200 tỷ đồng (tương đương 12 triệu USD).

Song song với sự chuẩn bị về cơ sở hạ tầng và chính sách thu hút đầu tư, Chính phủ Việt Nam đã chỉ đạo các Bộ ngành liên quan và tỉnh Quảng Trị đã tăng cường tiến hành cải cách thủ tục hành chính tại Cửa khẩu quốc tế Lao Bảo. Từ năm 2005, hai nước Lào và Việt Nam đã chính thức khai trương thí điểm “ kiểm tra một lần tại một điểm dừng” tại cặp cửa khẩu quốc tế Lao Bảo-Densavan và đang tích cực triển khai thực hiện để đưa mô hình này được thực hiện hiệu quả hơn, thuận lợi hơn cho du khách và nhà đầu tư.

Nhằm tăng cường mở rộng hoạt động đối ngoại và kinh tế đối ngoại, tỉnh Quảng

Trị đã chủ động tiến hành nhiều hoạt động tăng cường hợp tác hữu nghị với các nước láng giềng, trong đó có Lào, Thái Lan. Từ sau tháng 07/2002, sau khi tỉnh Quảng Trị tổ chức Hội thảo hợp tác phát triển giữa các tỉnh Miền Trung Việt Nam- Đông Bắc Thái Lan và Trung Lào, quan hệ hợp tác giữa tỉnh Quảng Trị và các tỉnh Đông Bắc Thái Lan đã phát triển không ngừng. Quảng Trị đã đón nhiều đoàn đại biểu cấp cao của Thái Lan đến thăm và làm việc, các đoàn Doanh nghiệp trên các lĩnh vực: Thương mại, đầu tư, du lịch, dịch vụ... đến tìm hiểu khả năng và cơ hội hợp tác đầu tư; các đoàn giao lưu văn hoá nghệ thuật, thể dục thể thao, du lịch, các trường Đại học, cao đẳng đến từ các tỉnh Khonkaen, Mukdahan, Nakhon Phanom, Mahasarakham, Kalasin, Sakon Nakhon... Đặc biệt, tháng 7/2004 và tháng 7/2007, Quảng Trị đã tổ chức thành công Lễ hội “Nhịp cầu xuyên Á” lần thứ nhất và lần thứ 2, trong đó có sự tham gia của các quan chức, đoàn nghệ thuật, đoàn thể thao và các doanh nghiệp đến từ Lào và các tỉnh Đông Bắc Thái Lan. Tháng 9/2007, Quảng Trị cũng đã tích cực tổ chức, triển khai các hoạt động tại Quảng Trị nhằm hưởng ứng Tuần lễ Hành lang Kinh tế Đông - Tây (EWEC Week 2007) theo sáng kiến Bộ Ngoại giao Việt Nam. Tuần lễ này đã liên kết các quốc gia, địa phương dọc Hành lang, tạo cú hích quan trọng để nâng cao nhận thức về EWEC, quảng bá rộng rãi những tiềm năng, nhu cầu hợp tác phát triển của EWEC, thu hút

sự quan tâm của doanh nghiệp và các nhà tài trợ quốc tế.

Với tư cách là 3 tỉnh đầu cầu của 3 nước Việt Nam, Lào và Thái Lan trên trục Hành lang Kinh tế Đông - Tây, tỉnh Quảng Trị, tỉnh Savannakhet và tỉnh Mukdahan cũng đã ký kết Biên bản thiết lập quan hệ hợp tác phát triển trên các lĩnh vực: Đầu tư, Thương mại, Giáo dục, Y tế, Du lịch, Văn hoá và luân phiên tổ chức các Hội nghị 3 bên để đánh giá việc hợp tác và trao đổi kinh nghiệm lẫn nhau. Để đón đầu và phát huy lợi thế của Hành lang này, từ năm 2002, tỉnh Quảng Trị đã đầu tư và chú trọng đến công tác đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ phục vụ công tác hữu nghị, hợp tác phát triển với Lào và Thái Lan. Trong 5 năm qua, tỉnh Quảng Trị đã gửi hàng chục học sinh sang học tại Lào và ký kết Văn bản thoả thuận hợp tác và đã gửi hàng trăm học sinh đi học ở 08 trường Đại học thuộc vùng Đông Bắc Thái Lan như: Nakhon Phanom, Sakon Nakhon, Mahasarakham, Udon Thani, Ubon Ratchathani, Roi-Et, Sisaket và gần đây nhất là với Trường Đại học Khonaken về đào tạo tiếng Thái Lan và đào tạo đại học chuyên ngành về kinh tế, kỹ thuật cho hơn 200 cán bộ công chức và học sinh tỉnh Quảng Trị. Trường CDSF Savannakhet tiếp tục mở các lớp đàm thoại tiếng Lào, tiếng Thái cho cán bộ, nhân dân tại địa phương. Đây chắc chắn sẽ là cầu nối quan trọng và là nguồn nhân lực kế cận trong kế hoạch hợp tác phát triển bền vững với Lào, Thái Lan và khai

thác hiệu quả tiềm năng, lợi thế do EWEC mang lại trong những năm sắp tới.

Để biến EWEC từ một "*Hành lang giao thông*" thành "*Hành lang kinh tế - thương mại*" trong thời gian tới, chúng tôi xin có một số đề xuất, kiến nghị như sau:

1. Chính phủ, các địa phương, các nhà khoa học trên EWEC cần quan tâm mạnh mẽ hơn trong nghiên cứu và đề ra các chính sách phù hợp tạo điều kiện thuận lợi cho doanh nghiệp và các nhà đầu tư trong và ngoài nước tổ chức triển khai các dịch vụ đi liền với con đường EWEC, đặc biệt là các dịch vụ tổng hợp như: ăn, nghỉ, cung cấp nhiên liệu, vận tải người và hàng hoá, kho bãi (logistics), ngân hàng, dịch vụ y tế, sản xuất, kinh doanh...

2. Qua một quá trình nghiên cứu, thực hiện, chúng tôi cho rằng EWEC muốn phát triển thì cần phải gắn kết lợi thế của địa phương trên tuyến huyết mạch này, không thể phát triển độc lập, riêng rẽ. Vì vậy, chúng tôi kiến nghị các địa phương trên tuyến EWEC cần tăng cường trong công tác phối hợp chính sách, hài hoà hoá thủ tục, nhất là các thủ tục về xuất nhập cảnh, hải quan, thuế, tạo điều kiện cho người, phương tiện (kể cả phương tiện tay lái nghịch) quá cảnh qua cửa khẩu nhanh chóng, thuận lợi hoá thủ tục đầu tư,... Những vấn đề này đã được thống nhất tại Hội nghị Bộ trưởng Công thương 3 nước: Lào, Thái Lan và Việt Nam về hợp tác nhằm khai thác tối đa lợi ích của việc sử dụng cầu Hữu Nghị II và cơ sở hạ tầng giao thông dọc Hành lang kinh tế Đông-

Tây tổ chức vào ngày 26/12/2007 tại Savannakhet. Chúng tôi hy vọng rằng Bộ Thương mại Thái Lan cũng như Bộ Công thương hai nước Lào và Việt Nam sẽ tích cực triển khai các thoả thuận đạt được để sớm biến tiềm năng phát triển do Hành lang này mang lại thành những lợi ích kinh tế cơ bản, đóng góp vào sự phát triển của 3 nước nói riêng và của cả khu vực Tiểu vùng GMS nói chung.

3. Đề nghị các địa phương cần chủ động, sáng tạo để tận dụng các lợi thế của hành lang nhằm phục vụ phát triển kinh tế, tích cực quảng bá hình ảnh của đất nước mình và của từng địa phương một cách sâu rộng, đồng thời tiếp tục tăng cường hỗ trợ phát triển "phần mềm" như đào tạo nguồn nhân lực, thuận lợi hoá các thủ tục hải quan, visa... giữa các nước

4. Lợi thế cạnh tranh của Việt nam nói chung và của tỉnh Quảng Trị trên tuyến Hành lang Kinh tế Đông - Tây là vị trí địa lý và các cảng biển. Cung đường vận chuyển từ các tỉnh vùng Đông - Bắc Thái Lan về cảng Chân Mây, cảng Đà Nẵng (khoảng 420 km đến 450 km) gần hơn nhiều so với cung đường đến cảng Băng Cốc (khoảng 700km). Theo số liệu thống kê, hàng năm các tỉnh vùng Đông Bắc Thái Lan có thể xuất khẩu khoảng 5 triệu tấn sắn, 1 triệu tấn quặng, 1 triệu tấn gạo và hơn 500 ngàn tấn mùn cao su. Nếu tính thêm cả hàng nhập khẩu của các tỉnh vùng Đông bắc Thái Lan và hàng xuất nhập khẩu của Lào, thì hàng năm nhu cầu vận chuyển khoảng 15-20 triệu tấn

hàng hóa.

Hiện nay, tỉnh Quảng Trị chúng tôi đang hình thành Khu kinh tế biển Mỹ Thủy (cách thị xã Đông Hà về phía Nam khoảng 35 km) bao gồm các khu chức năng về dịch vụ, thương mại, có Cảng nước sâu cho tàu biển có trọng tải từ 40.000 tấn đến 50.000 tấn, có khu ngoại quan và các cơ sở công nghiệp khác...Hy vọng rằng sau khi dự án này hoàn thành, *cung đường vận chuyển từ các tỉnh vùng Đông - Bắc Thái Lan về cảng biển sẽ chỉ còn khoảng 320 km*, gần hơn rất nhiều so với cung đường đi Băng Cốc. Như vậy, tỉnh sẽ tạo lợi thế cạnh tranh hiệu quả, đáp ứng nhu cầu xuất nhập khẩu của Lào và các tỉnh vùng Đông-Bắc Thái Lan. Tỉnh Quảng Trị có nhiều cơ hội mở rộng phát triển hợp tác kinh tế trong khu vực và góp phần thúc đẩy EWEC phát triển mạnh mẽ hơn.

Mối quan hệ hợp tác phát triển giữa Quảng Trị và các tỉnh thuộc các quốc gia trên tuyến Hành lang Kinh tế Đông - Tây mới là bước đầu. Vì vậy, để giúp tỉnh Quảng Trị phát triển mạnh hơn nữa và vững chắc hơn nữa trong thời gian tới, tỉnh Quảng Trị mong muốn nhận được sự quan tâm hỗ trợ của Chính phủ, Bộ ngành Trung ương, các nhà nghiên cứu, nhà đầu tư, các tổ chức quốc tế. Chúng tôi tin chắc rằng Quảng Trị sẽ trở thành điểm đến của các nhà đầu tư, của khách du lịch trên tuyến Hành lang Kinh tế Đông - Tây và ngày càng đóng vai trò quan trọng đối với việc phát triển tuyến hành lang này./.